

**SAJŪDIS
ŠILALĒS
RAJONE
1988.10.08**

artojas

1988 m. spalio 15 d.,
šeštadienis
Nr. 121 (4490)

EINA
ANTRADIENIAIS,
KETVIRTADIENIAIS
IR ŠEŠTADIENIAIS
LEIDŽIAMAS NUO
1951 M. BALANDŽIO 15 D.
KAINA 3 KP

Lietuvos Komunistų partijos Šilalės rajono komiteto ir rajono Liaudies deputatų tarybos organas

„Ir šviesa, ir tiesa mūs žingsnius telydi“

„Kraštas, kurį iš savo protėvių paveldėjom, yra mūsų. Vadinam jį Lietuva ir norim, kad šis žodis iš pasaulio kalbos, iš jo žemėlapių neišnyktų. Rašom ir tariam jį kartu su kitais nemažiau vertais ir garbingais tautų ir valstybių vardais. Norim, kad ir kiti su pagarba mus išstartų.

Istorija, į kurią atsiremiam, yra mūsų istorija. Šviesos ir tiesos spindulys teapšviečia skurdžius ir garbingus, kraujuojančius ir sopulingus jos puslapius, senus ir naujus jos kultūros paminklus.

Kalba, kuria kalbam ir kuria didžiuojamės, yra mūsų kalba. Joje užtenka žodžių meilei ir neapykantai, džiaugsmui ir liūdesiui. Ji niekam negraso, ji nieko

neatstumia. Kaip ir visos, ji nori gyventi.

Žmogus, kuris žiūri į mus, reikalauja tiesos ir teisingumo. Turi būti apsaugotas jo gyvenimas, darbas, kūryba, apgintas ir pagerbtas jo žmoniškumas, sąžiningumas, dora. Jo dvasios gėlė, jo būties vienkartinė teišsiskleidžia tarp mūsų ir mums.

Gamta, kurioj esam, yra mūsų, bet mes esame jos. Nuvalykime užterštas žalias jos akis, rūpesčiu ir globa apgaubkim visus jos pavidalus, visas jos broliškas formas.

Mes sveikinam Persitvarkymą, išlaisvinantį dvasią, mintį, darbą, kūrybą, ir po jo vėliavom — viešumo ir demokratijos vėliavom — siekiame atsinaujinti, at-

gimti žmogui ir tautai“. — Šiais poeto Justino Marcinkevičiaus žodžiais prasidėjo spalio 8 dieną Šilalės mieste įvykęs Lietuvos persitvarkymo Sąjūdžio Šilalės rajono iniciatyvinės grupės organizuotas susirinkimas.

Nors pūtė žvarbus vėjas, kartkartėmis prapliupdavo šaltas rudens lietus, tačiau minia nesiskirstė beveik keturias valandas — rimti ir susikaupe klausėsi atgimimui kviečiančių kalbų, kiekvieną laisvą tiesos žodį, sakinį palydėdami pritariančiais plojimais.

Šiandien antrajame laikraščio puslapyje spausdiname susirinkimo-mitingo dalyvių pasisakymų santraukas.

„Ir šviesa, ir tiesa mūs žingsnius telydi“

■ Atkelta iš 1 psl. ■

14 valanda. Po plėvesuojančiomis tautinėmis vėliavomis, iš pradžių nedrąsiai, paskui garsyn ir garsyn nuskambėjo Maironio „Lietuva brangi“. Į susirinkusius kreipėsi Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio Šilalės rajono iniciatyvinės grupės narys Kazimieras Juknius.

Kazimieras JUKNIUS: Mielie lietuviai, gerbiami kitų tautų žmonės. Šiandien mes susirinkome čia, seniausioje miesto aikštėje po ką tik įvykusio nepaprasto įvykio kiekvieno lietuvių širdžiai ir, be abejo, sunkiai išsakomo žodžiais. Vakar, spalio 7 d. 10 valandą ryto mūsų Tėvynės Lietuvos širdyje, ant Gedimino kalno vėl suplėšė savo geltonos, žalios ir raudonos spalvos vėliava. Ši vėliava — mūsų tautos vienybės, stiprybės simbolis. Ji gimė iš žaliųjų miškų, pavasariniais žiedais pasipuošusios Žemaitijos kalvų, Aukštaitijos ir Suvalkijos lygumų, Dzūkijos smėlynų spalvų, iš mūsų senelių, motinų išauštų margųjų raštų, iš mūsų tautos žmonių vargo, ašarų ir kraujo. Ši trijų spalvų juostos skiautėlė, prisiūta prie nekalto, be teismo, be tardymo, stalinistų represuoto lietuvių rūbo, teikė stiprybės ir vilties pamatyti savo tėvų žemę net ir tolimame, šaltame Sibire. Ne, jis nebuvo joks nacionalistas, joks ekstremistas, o tik mylėjo savo gimtąją žemę, jos žmones, savo gimtąją kalbą. Deja, daugeliui ši svajonė taip ir liko Sibiro platybėse ar Laptevų jūros salose. Šiandien ši vėliava, plazdanti virš mūsų galvų, sušildyta kiekvieno lietuvių širdies šiluma, sukvietė čia mus ne tam, kad iš naujo įpūstume nesantaikos ugnį iš dar teberusenantių pokario nesantaikos žarijų, ne! Ji kviečia neužsimerkti, praeinant pro blogį ir neteisę, kviečia sutelktomis jėgomis išsaugoti nuo gresiančios mirties mūsų Lietuvos gamtą, jos istoriją ir kultūrą, tapti geresniais. Ir kas mes bebūtume, tikintys ar netikintys, paprasti žemdirbiai ar vadovaujantys darbuotojai, visi mes vienu — atsakome prieš savo vaikus, anūkus, prieš būsimą Lietuvos kartas, nes juk mes esame vienos

Lietuvos istorija, prabėgusi pro mano bendraamžių akis, primena pasakos „Eglė, žalčių karalienė“ skausmingą parodiją. Trys artojų ir žvejų dukros nuėjo į Baltiją maudytis. Išlipusios iš vandens žiūri — ogi visų trijų marškinuose įsirangę sieksniai žalčiai. Ir kiekvienas tą patį

nevičių, S. Daukantą, M. Valančių, P. Višinskį, Zemaiteį ir daugelį kitų slopinamos tautos gaintojų. Jeigu žemaičių žemė nebūtų jų pagimdžiusi, mes neturėtume nei A. Baranausko, nei Maironio, nei didžiojo dzūko Konstantino Čiurlionio. Nebūtų „Lituanikos“ skrydžio ir šiandien

Kalba rašytojas K. Saja, šalia stovi Šilalės pirmosios vidurinės mokyklos mokytoja S. Statkevičienė, Lietuvos Persitvarkymo sąjūdžio Šilalės rajono iniciatyvinės grupės narys, kraštotyrininkas K. Juknius ir profesorius, ekonomikos mokslų daktaras K. Antanavičius.

šnypščia išsigandusieji sesei: „Duok žodį, jog tekėsi už manęs, tada aš leisiu apsirengti. Neduos — liksi plika. Netrukus čia sugužės tūkstančiai kareivių — kur tu pasidėsi?! O ten, žalčių seimynoj, tu būsi tarp lygių lygi ir laisva“.

Ką darys Baltijos dukros — davė žodį tekėti už įžulius žalčio. Vylėsi, gal broliai jas išvaduos... Netrukus sulalėjo į Eglės kiemą devynios galybės žalčių, išsivežė sėję ir svetimą šalį, kur stovėjo raudonmūrė pilis su smailiais bokštais, o toj pily vyriausiasis žaltys nusimetė savo glitį šliužo kailį, ir Eglė išvydo ūsuotą, rauplėtą senį: jo vienoj rankoj pypkė, kitoj — naganas. Bet kelio atgal nebebuvo. Veltui Eglėlė gražė rankas ir rovēsi plaukus — „leiskit man sugrįžti pas savuosius“...

„Pasiūk 300.000 šimtasiūlių įkapių savo tėvynainiams, tada galbūt išleisiu...“ Raudodama Eglėlė siuvo savo broliams šimtasiūles, o nuo kraujo išpampęs žaltys ir šiaip, ir taip rangėsi, nebeskirdamas, kur jo galva ir kur uodega, kol galiausiai nusibaigė. Tačiau viltis sugrįžti į gimtuosius namus neilgai truseno. Naujas žalčių valdovas jai pasakė: „Kai primelsi devynis ežerus pieno, kai išgrįsi sau kelią sūriais ir kumpiais — tada paskirsime tau palydovą, ir keliauk...“ Bet pasimirė ir tas aukso medaliais apsižvynavęs žabaronas.

Stai kada pagaliau mūsų Eglėlė, vaikais vedina sugrįžo pas savuosius. Tačiau pamatė ištūstėjusius kaimus, prasigėrusius brolius, užterštą Nemuną, marias ir net Baltiją, kur kadaise maudėsi. O mums, kurie ją mylim, šiandien taip norisi jai pažadėti — atstatysim kryžius, susigrąžinsim šimtasiūlėm tebedėvinius savuosius lietuvių kalinius, praskaidrinsim savo tėviškę vandenimis ir žmonių širdis, tik būk, pasilik su mumis, Eglele, Lietuva, sese brangioji!

Brangūs broliai žemaičiai ir Žemaitijos sveteliai! Mano amžiaus žmonės gerai prisimena, kaip visuose susirinkimuose būdavo ištariama privaloma ritualinė frazė: „Į garbės prezidiumą siūlau TSKP CK politinį biurą su draugu Stalinu priešaky...“, visi atsistodavo ir ilgai karštai plodavo, vildamiesi, kad visareginti saugumo akis tai pastebės ir tinkamai įvertins. Mes čia susirinkome prikelti savo orumo, teisingumo, pasmerkti išsikerojusį idiotizmą. Prisiminkime didžiausius savo praėjusio šimtmečio žemaičius D. Pošką, S. Sta-

linės Lietuvos. Tegul šių didžiųjų žemaičių atminimas mums teikia vilties ir stiprybės. Sukrutę, subruzdę mes turime apsiluobti. Kaip kadaise, po ilgos gavėnios, prieš velykų rytą ir pasijusti žmonėmis, tikrais savosios žemės šeiminkais. Tik nemeiluokite sau ir kitiems, kad tai viens — du ir padarysime... Šiandien Lietuva labiau prasigėrusi, nukraujavusi negu Valančiaus laikais. Tada jai grėsė sulenkimas, surusėjimas, dabar fizinis ir moralinis tautos išsigimimas, ekologinė krizė.

Po 1863 metų sukilimo Lietuvoje buvo pakarta, sušaudyta ar ištremta į katorgą apie 30.000 gyventojų, o „tėvelio“ Stalino dėka šis skaičius dešimtį kartų didesnis. Sunaikinti ir išblaškyti po pasaulį šviesiausieji Lietuvos inteligentai, geriausi ūkininkai, liaudies švietėjai ir kovotojai už tikrą demokratiją. Valančiaus laikais Lietuvoje buvo vadina moji balanos gadynė, o šiandien nesiliaujame kalbėje apie labai nepatikimą Ignalinos atominę elektrinę, kuri gali nušluoti ne tik visą Lietuvą, bet ir artimiausiuosius kaimynus. Mes neturime teisės nesirūpinti savo tautos ateitimi ir patikėti atvykstantiems ramintojams, ginantiems savo žinybų interesus. Valančiaus laikų Lietuvą engė ne tik atėjunai — gubernatoriai, esoriai, pristavai, ispravnikai, engė ir savieji. Vienokių ar kitokių „pristavų“ bei vietinių bajorų mes turime ir dabar, tik anuometinius dvarponius pakeitė rinktiniai biurokratai, o šuo pakalikas koks buvo, toks ir pasiliko.

Šviesios atminties velionė Dalia Grinkevičiūtė (gydytoja iš Laukuvos) man ne kartą yra kalbėjusi apie tai, kaip jai gyvenimą trumpino čia gyvenantis ir tebedirbantis Saugumo viršininkas.

Esu tikras, kad daugelis čia susirinkusių yra kilę iš kaimo. Kodėl mes ir mūsų tėvai atsižadėjom krauju ir prakaitu įdirbtos savosios žemės? Todėl, kad pati sunkiausia baudžiava buvo įvesta mūsų laikais, kai valstiečiai buvo varu suvaryti į kolūkius. Valančiaus laikų baudžiaininkai dar glaudėsi prie savo valako ar pusvalakio, tarsi bitelės prie medaus korio, o Stalino kruvina letena išvartė mūsų avilius, paleido vėjais tėvų sodybas. Karščiausius savo gimtosios žemės mylėtojus sušaldė Sibiro sniegynuose. Dabar Lietuvos laukams įdirbti jau samdomės gruzinus, armėnus, čigonus. Stai iki ko prisigyvenom! Bet ateity

dalį mūsų turės sugrįžti į savo laukus, į kaimą, kitaip lietuvis turės dairytis drebulės, kuri tikėtų ne itin garbingam jo kryžiui.

Caro laikų Lietuvoje po numalšinto sukilimo labai stigo lietuviškos inteligentijos. Buvo uždraustos mokyklos ir lietuviška spauda. Knygnešiai už pergabentą mūsų maldaknygę, už „Aušros“ ir „Varpo“ laikraštuką buvo tremiami į katorgą. Jau tada kiekvienam kaime skambėjo sodri gimtoji kalba, liaudies dainos ir giesmės, tai kaip čia atsitiko, kad mes, būdami raštingi, net varu varom į mokyklas, šitaip nuskurdinome savo gimtąją kalbą ir papročius, užmiršome dainas ir pasakas?..

Per daug sugriauta ir išmėtyta, išniekinta senųjų vertybių ir šventenybių, daugelis net ėmė abejoti, ar verta siekti doros, šviesos ir grožio, gal tai ir ne kas kita, kaip praeities atgyvenos. Ne, broleliai, ne! Jeigu įsitikiname, kad dievo nėra nei danguj, nei žemėj, kiekvienas privalone jį turėti savo širdyje. Vadiname jį didžiąją vertybe, į kurią įeina pareiga savo žmogiškajai prigimčiai, šeimai, Tėvynei ir žmonijai. Dabar mūsų troškimą šviesiau ir protingiau gyventi skatina didysis persitvarkymas, naujasis partijos kursas, o jeigu mes, M. Valančiaus žodžiais tarant, nesam paskutiniai liogriai, turim visom išgalėm remti M. Gorbaciovo politiką. Tad nebelindėkim kaip pelės po šluota. Atėjo metas, tą šluotą paėmus, išgremžti iš savo gyvenimo visas užsilikusias šiukšles...

Tam rimtam ir neatidėliotinam darbui reikia mūsų vienybės, žemaitiško atkaklumo ir pasitikėjimo. To mes vieni kitiems ir palinkėsime.

Kazimieras JUKNIUS: Išklausem ugningos mūsų svečio kalbos. Manau, kad mes, žemaičiai, išsitiesime visu ūgiu, pasistengsime, kad tas vergiškas mūsų nuolankumas, užguitumas paliktų praeityje.

Dabar apie lietuvių kalbos problemas, apie lietuvių kalbos būklę, jos likimą kalbės Šilalės pirmosios vidurinės mokyklos mokytoja Stefa Statkevičienė.

Stefa STATKEVIČIENĖ: „Ne žemės derlumu, ne drabužių skirtingumu, ne šalies gražumu, ne miestų ir pilių tvirtumu gyvuoja valstybės, o tik išlaikydamos savo gimtąją kalbą. Kalba yra bendras meilės ryšys, vienybės motina, pilietiškumo tėvas ir valstybės sargas. Sunaikink ją, sunaikinsi santaiką ir vienybę, sunaikink ją, ir užtemis saulė danguje, sumaišys tvarką, atimsi gyvybę ir garbę...“ Šitaip beveik prieš 400 metų savo „Postilėje“ rašė M. Daukša. Šiandien malonu dar kartą šiuos žodžius prisiminti, perskaiciuoti „Tiesos“ numerį, kuriame yra LTSR Aukščiausiosios Tarybos Prezidiumo nutarimas „Dėl lietuvių kalbos statuso“. Gera, šviesi viltis, kad tas nutarimas bus patvirtintas. Tačiau pripažinimas, nutarimas, tai dar ne galutinis kalbos atgimimas. Mums reikės dar labai daug padirbėti, kol apvalysim savo gimtąją kalbą nuo šiukšlių, nuo barbarizmų, išgydysim skaudžias žaizdas ir votis ant mūsų kalbos kūno. Nieko mes nebeišmokėm vaikų, kadangi namuose kalbos šaknys jau apdžiūvusios. Paklausykite, ką sėja žemdirbiai: sėja grūdines kultūras, sėja šakniavaisių kultūras... Ir šiandien penktokas nežino nei rugių, nei avių, nei kviečių, nei miežių vardų. Vaikai „nebemoka“ apsiręngti. Jie viską „užsideda“. Užsideda batus, kojines, užsideda pirštines. Gyvendami mieste, klausydamiesi tokių pranešimų ir kalbų, jie taip pat išmoko kalbėti štapais. Aš negaliu atleisti

savo mokyklos mokytojams liuanistams, kurie turėdami galiąmybę penktose klasėse dirbti grupėmis, pasiėmė geriau anglų kalbą, vokiečių kalbą, braižybą, o penktaj klasėj vaikai vėl mokysis pas vieną mokytoją po trisdešimt mokinių klasėj. Kaip pateisinti tokį abejingumą? Man atrodo, reikėtų prižiūrėti mūsų švietimo skyriui, kad kiekvienoje mokykloje vienas iš pavaduotojų mokymo reikalams būtų liuanistas.

Aš norėčiau kreiptis į visas mamas ir tėvelius. Būkit geri, mylėkit savo vaikus ne gražiais rūbais rengdami, ne importiniais daiktais aprūpindami, mylėkite savo vaikus gimtosios kalbos mokymu nuo pat pirmojo žodžio, nuo pat pirmos dienos. Būkit draugais...

Teko pamatyti Siauliuose Kalbos šventę. Išvažiavom su prieku, kad organizuosim ją tokią ir Šilalėje. Tačiau šiai šventei reikės mums visiems gerai gerai pasiruošti...

Kazimieras JUKNIUS: Dabar kalbės buvęs Šilalės pirmosios vidurinės mokyklos mokinys, profesorius Kazys Antanavičius.

Kazys ANTANAVIČIUS: Gerbiami šilaliečiai, mieli žemaičiai, žemiečiai. Labai malonu, kad galima pagaliau su jumis pakalbėti tiesos žodžiu, pakalbėti apie tai, kas mus kiekvieną jaudina. Atėjo laikas visiems mums surasti jėgų savyje atsikratyti ta baisia baime. Atėjo laikas būti savimi, nusimesti melo kaukę. Anksčiau ir man dažnai sakydavo: „O, drąsiai kalbi!“ O aš ir suprasti negalėdavau, ką tai reiškia. Vadinasi, jeigu sakai tiesą — tai yra drąsa. Melui jokios drąsos nereikia.

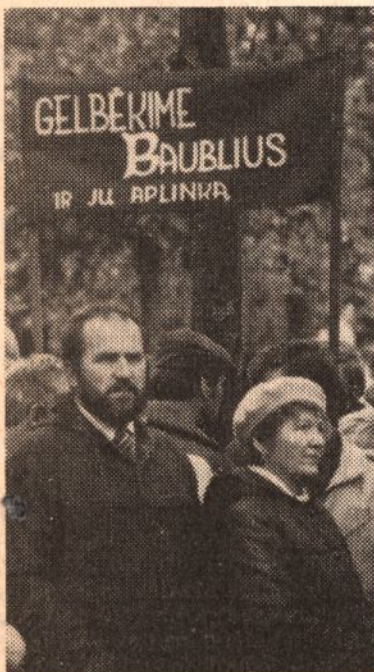
Buvo Gedimino aikštė, buvo Vingio parkas, buvo rugsėjo 28-oji — juodasis ir, sakyčiau, lemtingas mūsų respublikos aukščiausiojo valdžiai ketvirtadienis... Aš manau, kad po tos rugsėjo 28-osios mes su jumis padarysime viską, kad daugiau tokių dalykų nebūtų.

Atėjo metas, kad nori ar nenori reikia parodyti savo tikrąjį veidą, parodyti su kuo tu: su liaudimi ar prieš ją, ką tu iš tikrųjų gini — žmonių interesus ar vien tik savo ramybę, savo visagalybę. Tačiau vėl bandoma leisti ar neleisti sakyti vieną ar kitą mintį, vėl bandoma pažaboti mūsų poelgius, mūsų mintis, mūsų siekius. Vis ginamas socializmas, ginami valstybės interesai. Tačiau kada gi pagaliau pradėsime žmogaus interesus ginti?!

Respublikos vyriausybė pasakė gražų, brandžios visuomenės vertą šūkį: „Vaisinga tik bendra veikla“. Bet pasirodė, kad tai tik lozungas. Po to seka „Rengti mitingą neleista“ ir Lietuvos Komunistų partijos CK informacija rugsėjo 14 dieną, kurioje kalbama apie konsolidaciją, o partneris žeminamas, pirštu grūdoma...

Tačiau apie kokių realių socializmo laimėjimų sumenkiniama jūs kalbate, kur tie socializmo laimėjimai: ar tai, kad visi, uždusę darbo metu ir po darbo, lakstyti turime — gal gausime nusipirkti tualetinio popieriaus, varškės ar mėsos?.. Gal tai, kad kiekvienas, savo buitinius reikalus tvarkydamas, keliaklupsčiauti prieš prekybininkus ir buitinius turime, ar tai, kad moterys eilėse laisvalaikį praleidžia? O gal tai, kad kaimo žmogus darbinu gyvuliu paverstas be laiko fiziškai nusidėvi, o kiti, morališkai palūžę, girtuokliauti ima, ar tai, kad jauni mokslo darbuotojai, mūsų ateitis, 100—140 rublių gaudami, jokios perspektyvos neturi iki pensijos atskirame bute gyventi? O gal socializmo laimėjimas tai, kad žemės ūkyje darbo našumas mūsų

■ Nukelta į 4 psl. ■

Transparantais ragino kovoti už ekologijos ir kultūros paminklų išsaugojimą

motinos — Tėvynės Lietuvos — sūnūs ir dukros.

Į šį mitingą po tiek gąsdinimų, prievartavimų, neteisėbės klesėjimo metų susirinkome čia savo jausmų paraginti, norėdami išgirsti ir pasakyti tiesos žodį.

Kalbės mūsų svečias rašytojas Kazys Saja.

Kazys SAJA: Mielieji, leiskite man pasidalinti su jumis vaka-rykstėmis mintimis, išvydus Trispalvę Gedimino bokštę.

„Ir šviesa, ir tiesa mūs žingsnius telydi“

■ Atkelta iš 2 psl. ■

suose 9 kartus mažesnis negu JAV ir 4,6 karto mažesnis negu Vakarų Europoje? O gal tai, kad vidutinis mūsų dirbančiojo užmokestis per mėnesį yra apie 210 rublių? Tačiau kaip atrodytume tuos rublius padaliję iš realaus dolerio kurso? Vadinas — 45 rubliai vidutinis atlyginimas. Kur jūs surasit tokią šalį pasaulyje, kur už tokį atlyginimą dirbti galėtų? Ir nuolat apie lygybę kalbėti drįstame, ir kalbėti apie liaudies interesus drįstame. Suniokoti tie liaudies interesai seniai...

O gal jūs viso šito nežinote? Gal vėl apie nemokamą mokslą ir gydymą priminsite? O gal realiųjų socializmo laimėjimų mes iš tikrųjų nematome?! Nebijokite, mes ir juos matome. Tik manome, kad pažangos, Lietuvos tautos labui, geriau jau negarsinti...

(Svečias taip pat pasidalino lankymosi savo buvusioje mokykloje išpūdžiais, pažymėjo, kad daug gerų žodžių yra girdėjęs apie mūsų rajone vykstančias permainas, žino, jog daroma žygių, kad galėtų rajonas atsitiesti, kultūros, šviesos pamatyti, tačiau tokios mokyklos visiems turi daryti gėdą).

Mes šiandien čia esame ne dėl to, kad prieš jus pasirodytume, kad gražiai pakalbėtume, bet kad pakeltume jūsų dvasią, įtikintume, kad mes jau nebe tie, kad jau nebedrebame... Noriu kvieisti ir jus, kad jūs neklausytumėte nieko. Moralus žmogus turi klausyti tik savo sąžinės ir proto. O paklusnumas, ugdytas dešimtmečiais, yra mūsų žlugimo pradžia. Todėl noriu pakviesti, kad kiekvienas jaustumėtės savo krašto, savo rajono šeimininkais, kad padėtumėte savo gerai valdžiai, bet padėtumėte juos kritikuodami, padėtumėte, akistaton stodami, padėtumėte reikalaudami. Mes, kiekvienas, ko laukiame?! Stai persitvarkymas, nauja M. Gorbačiovo politika. Bet daugelis dar galvoja: „Tegul kiti eina prieky, tegul kerta erskėtrožių spyglius, o tada ir aš savo didįjį šaukštą pasiėmęs“...

Kazimieras JUKNIUS: Dabar žodis suteikiamas partijos rajono komiteto pirmajam sekretoriui J. Jagminui.

J. JAGMINAS: Ne tiek jau daug mums leista gyventi šioj žemėj, ir turbūt nesuklysiu pasakęs, kad per gyvenimą žmogus turėtų padaryti tris pagrindinius darbus: pastatyti namą, pasodin-

ti medį, išauginti gerus ir dorus savo vaikus. Mes, susirinkę į šią aikštę, atvirai ir nuoširdžiai kalbame apie mums visiems labai rūpimus klausimus, susimąstom, kokioj aplinkoj mes gyvenam, kaip dirba aprūpinimo sferos

Plazda Trispalvės.

darbuotojai, kaip mes tvarkome ir mylime savo miestą, savo gyvenvietes, savo kaimus. Pernai kultūros namų salėje prasidėjo mūsų dialogas, pokalbis su visuomene. Geras tai buvo pokalbis: atviras, nuoširdus, kritiškas. Todėl ir šiandien nuoširdžiai buvo pasakyta, kad tik mes visi kartu, kritikuodami vienas kitą, suprasdami, įvertindami vienas kito nuomonę, galim daug pasiekti, gražių darbų nuveikti. O mes tarėmės ne vieną kartą. Tarėmės, kur statyti trečiąją vidurinę mokyklą, tarėmės dėl visų kitų klausimų. Mums labai padeda „Artojas“. Per jį išsakome vienokį ar kitokį požiūrį, sužinom žmonių nuomonę.

Šiandien mes kartu norim pasitarti, kad reikalinga pakeisti Šilalės mieste kai kurių gatvių pavadinimus, reikia pagalvoti, kur pastatyti paminklą D. Poškai. Todėl kreipiuosi į visus: „Siūlykite, išsakykite savo nuomonę“. Tik bendrame susitarime gali gimti teisingas sprendimas.

(Toliau J. Jagminas kalbėjo apie rajono statybas, apie tuos darbus, kuriuos būtina neatidėliojant atlikti, kad gražėtų ir klestėtų mūsų tėviškė, kad nekeiktų, nesijuoktų iš mūsų ateinančios kartos. Be to, sekreto-

rius papasakojo, kad buvo piktos valios valdžios vyrų noras statyti Šilalės rajone toksinių medžiagų utilizacijos gamyklą.

Supažindindamas su respublikos vyriausybei išsiųsto rašto turiniu, J. Jagminas akcentavo sakinį, kuriame pabrėžta, kad visi rajono gyventojai šiai statybai kategoriškai prieštarauja, todėl partijos rajono komitetas bei įvairios rajono tarnybos atsakė vykdyti bet kokius derinimo darbus).

Šiandien, kada pabunda mūsų visų sąžinė, mes kiekvienas turim pagalvoti, kad nebūtų teršiamą gamta, turim žiūrėti, kad būtų apsaugoti mūsų medžiai, išsaugotas mūsų kultūrinis palikimas. Daug šiuo klausimu daro Persitvarkymo Sąjūdžio rajono iniciatyvinė grupė. Todėl sveikinu Sąjūdį ir linkiu, kad ateityje daugiau tokių gerų darbų mes kartu visi darytumėm.

Mes turim išsaugoti ažuolus, kurių ne tiek daug ir liko, turim nepamiršti vienišų, istorinę praeitį menančių, akmenų. Visi turim pagalvoti, kaip gražinti, puoselėti S. Girėno sodybą, kaip sutvarkyti mūsų rajono lobį — Baublius. Graži iniciatyva — atstatyti kalbininko K. Jauniaus sodybą. Šie darbai pradėti ir jie artimiausiu metu bus padaryti.

Norėčiau keletą minčių išsakyti dėl santykių su tikinčiais, su bažnyčia. Tuo klausimu ruošiami valstybės dokumentai, ir aš manau, kad mes visi turime protingai ir teisingai suprasti situaciją. Kartais tenka savo artimą su bažnytinėm apeigom palaidoti. Mes buvom tiek įsibaiminę, kad bijodavom prieiti prie artimo karsto, jei su bažnyčia buvo laidojama. Tačiau aš šiandien noriu pasakyti, kad nuimama tos baimės skraistė. Mes visi protingai turim tuos dalykus suprasti, turim morališkai paremti tikinčiuosius. Tiktai supratimo ir didelio susiklausymo, tarpusavio pagarbos keliu mes galim pasiekti, kad būtų šviesiau visiems gyventi.

Kazimieras JUKNIUS: Kalbės buvęs tremtinys, Kvėdarnos vaistinės vedėjas Kęstutis Balčiūnas.

Kęstutis BALČIŪNAS: Mielieji tautiečiai. Savo prisiminimus noriu pradėti populiaria tuo metu tremtinių daina: „Su alyvų žiedais, su baltais ryšuliais, mes keliaujam į tolimą Sibirą...“ Beldimas pažadindavo vienus dieną, kitus — naktį. Įsiverždavo automatais ginkluoti vyrai, įsakyda-

vo apsirengti ir keliauti!.. Sunku šiandien kalbėti apie tai. Gyvulinuose vagonuose, be duonos, be vandens keliavom į nežinomą su mažais vaikais, su seneliais. Taigoje prasidėjo neįprastas, sunkus gyvenimas. Duonos leisdavo nusipirkti dirbančiam 600 gramų, o nedirbančiam 100 gramų. Nusipirkti. O pinigų nemokejė...

Dėl to, kad laikėmės vienin-gai, buvom persekiojami. Nėgana to, sugrįžus į Tėvynę, irgi ne daug kas galėjo gražiai, laisvai pradėti gyvenimą. Man pačiam tai teko patirti. Porą metų mane tampė už tai, kad, kaip sakoma, buvo sprandas kietas, kad nenorėjau nusileisti, kad sakiau teisybę į akis. Jūs kažkada matydavot mano straipsnelius „Artojuje“, bet jie buvo uždrausti ir iki šiol jų nespausdina. Ir už ką? Už tai, kad sakiau teisybę.

Šiandien visiems tremtiniais, kurie praėjo šitą žiaurų kelią, noriu palinkėti stiprybės, palinkėti, kad jie būtų darbštūs kaip Sibire. Sibiro lietuviai už Lietuvą pasiryžę viską padaryti ir stengsis, kad ji būtų graži...

Kazimieras JUKNIUS: Dar prieš tūkstantį metų romėnai sakė: „Žmonės, nežinantys savo istorijos, dažnai lieka vaikais“. Taip, mes privalome žinoti savo istoriją, savo tėvų ir senelių kančias ir vargus. Bet šiandien mes nebegalime galąsti peilių vieni prieš kitus. Atėjo laikas susitaikyti. Ir mes privalome iškelti šūkį: „Žmonės, nebesipykime...“

Nori kalbėti Kvėdarnos vidurinės mokyklos mokytojas Eugenijus Ivanauskas.

Eugenijus IVANAUSKAS: Aš noriu tik vieną mintį išsakyti. Šią vasarą gražiai paminėjome Dariaus ir Girėno skrydžio 55-ąsias metines. Artėja šešiasdešimtmetis. Lietuvoje iškils didingas paminklas lakūnų atminimui. O kuo mes prisidėsime? Man kilo mintis, kad reiktų pasodinti alėją — sujungti Dariaus tėviškę su Vyto galą. Tai būtų apie 50 kilometrų ilgio alėja. Reiktų pasodinti 6411 ažuolų — tiek, kiek nuskrido Darius ir Girėnas. Man atrodo, kad Šilalės rajono gyventojai kiekvienas susiras po ažuolą ir pasodins. Sodinimą pradėsime kitais metais balandžio mėnesį.

J. JAGMINAS: Labai gera idėja. Mes turim visi šilališkiai ne po vieną, po kelis ažuolus pasodinti į tą būsimą alėją... (pa-siūlymą palydėjo audringi plojimai).

Lietus ir šaltis neleido mitinge visiems išsikalbėti, o mes neturime galimybių visko sutalpinti laikraštyje. Tačiau Tiesos žodis buvo išsakytas ir buvo išgirstas. Todėl, nors ir sušalę, tarsi vienu alsavimu tą pavakarę alsavo aikštėn susirinkę šilališkiai, todėl taip graudžiai skambėjo „Tautiška giesmė“, aktyviai buvo išrinkta Lietuvos persitvarkymo Sąjūdžio rajono rėmimo grupė.

(Atsakymus į klausimus, kurie buvo pateikti mitingo metu, laikraštyje paskelbsime vėliau).

Parengė Nijolė GUDAUSKIENĖ
Algimanto AMBROZOS nuotr.

Spalio 27 d. partijos rajono komiteto biuro posėdžių salėje įvyko Lietuvos persitvarkymo Sąjūdžio steigiamojo suvažiavimo delegatų susitikimas su rajono vadovais, partijos rajono komiteto darbuotojais bei biuro nariais.

Suvažiavimo delegatai kraštotyrininkas K. Juknius, Laukuvos vidurinės mokyklos mokytoja V.

Bernickienė, Upynos vidurinės mokyklos mokytojai K. Lovčikas ir M. Martišius bei kvėdarniškis vaistinės vedėjas K. Balčiūnas pasidalijo išpūdžiais, atsakė į susitikimo dalyvių klausimus, pateikė savo pasiūlymus bei pageidavimus rajono vadovams.

A. AMBROZOS nuotr.

ATSAKYMAI Į KLAUSIMUS,

kurie buvo iškelti Lietuvos persitvarkymo Sąjūdžio Šilalės rajono iniciatyvinės grupės gyventojų susirinkime — mitinge

Atsako Lietuvos persitvarkymo Sąjūdžio iniciatyvinės grupės narys rašytojas K. SAJA.

Ar bus viešai paskelbta Rainių miškelio tragedija? Kokį paminimą statysime kankiniams?

Rainių miškelio tragedija domisi grupė žmonių. Jie renka medžiagą ir randa naujų, reikšmingų faktų. Todėl tos vienos iš baisiausių stalinizmo tragedijų nepavyks niekam paslėpti. Ji bus paskelbta.

Dėl paminklų mūsų kankiniams ir tremtiniams. Neseniai kalbėjausi su architektu, profesoriumi A. Nasvyčiu. Jau yra aptarta gausybė pasiūlymų. Artimiausiu metu numatyta atstatyti Trijų Kryžių kalną. O šiaip Vilnelės esantis Jaunimo sodas bus pertvarkytas ir ten bus įrengta vieta stalinizmo aukoms paminėti Vilniuje. O rajonuose kanki-

nių atminimą žmonės galėtų įamžinti sodindami medžius, sodindami parkus.

Jau pripažinta „Tautinė giesmė“, tačiau ar begali egzistuoti himnas su žodžiais: „tarybinę Lietuvą liaudis sukūrė...“?

Man atrodo, kad greitai laiku „Tautiška giesmė“ bus patvirtinta respublikos himnu.

Ar vasario 16-ąją bus galima iškelti tautinę vėliavą?

Šventę mes kartais matome kalendoriuje pažymėtą, bet ar mes ją švenčiam savo širdyje ar ne — tai priklauso nuo mūsų. Vasario 16-osios iš mūsų istorijos jau niekas neišbrauks.

Atsako Lietuvos KP rajono komiteto pirmasis sekretorius J. JAGMINAS.

Kada bus statomi valymo įrenginiai Šilalės mieste?

Respublikos Ministrų Tarybai

parašėme raštą „Dėl naudojamo vandens nugeležinimo ir valymo įrenginių statybos Šilalėje“. Jame pabrėžėme, kad šiuo metu Šilalės miestas per parą sunaudoja virš tūkstančio kubinių metrų vandens. Tačiau tas vanduo pagrįstai nepatenkina miesto gyventojų, nes geležies kiekis jame viršija normas. Šiame rašte pabrėžėme ir tai, kad neatidėliojant reikia spręsti ir miesto kanalizacijų vandens valymo problemą. Šilalė neturi jokių kanalizuojamo vandens valymo įrenginių. Todėl visiškai nevalytas kanalizacijų vanduo nuleidžiamas į upę. Rajono centre pramonės įmonių nėra, kooperuoti lėšų vandenų valymui neturime galimybių, todėl respublikos vyriausybę prašėme išnagrinėti mūsų prašymą, paskirti tam lėšų.

Ar bus keičiami Šilalėje gat-

vių pavadinimai?

Taip. Reikia, kad ir D. Poškos gatvė būtų Šilalėje, ir S. Girėno, ir kitų mums brangių žmonių. Be to, yra kaimų, kuriuos melioratoriai „nušlavė“ nuo žemės paviršiaus. Reikia ir juos įamžinti. Artimiausiu metu pasiūlymai turi būti pateikti miesto bei apylinkių Liaudies deputatų tarybų sesijoms, ir spęsite patys.

Atsako Lietuvos persitvarkymo Sąjūdžio iniciatyvinės grupės narys, profesorius, ekonomikos mokslų kandidatas K. ANTANAVIČIUS.

Ar bus iškelta tautinė vėliava virš rajonų ir miestų vykdomųjų komitetų?

Kol kas yra ir tautinė vėliava, ir valstybinė vėliava lieka. Bet Konstitucijos projekte, kuris jau yra parengtas ir bus pateiktas liaudies svarstymui, yra įrašyta viena valstybinė vėliava — mūsų istorinė vėliava. Todėl po to, kai bus pakeista Konstitucija, rajono vadovai turės teisę kelti kitą vėliavą.

Ar yra galimybė atjungti Lietuvą nuo Tarybų Sąjungos.

Taip, tokios galimybės yra ir jos visada buvo. Dabar veikiančioje Konstitucijoje yra įrašyta „Lietuvos TSR yra suvereni valstybė...“ Daug metų mes neperskaitėm žodžio „suvereni“. „Suverenus“ — visiškai nepriklausomas. Taigi mes esame nepriklausoma valstybė.

„ARTOJO“ inform.

Artojas. 1988 spalio 20, p. 1

Sąjūdis – kelias į nepriklausomybę

Rudeniška spalio 19 dienos dargana neišgąsdino pajūriškių, kurie pakiliai nusiteikę rinkosi į šv. Mišias, skirtas Sąjūdžio įkūrimo Pajūryje 20 – osioms metinėms pažymėti. Mišias laikė klebonas Mykolas Petrauskas. Sąjūdžio garbei buvo sugiedotas Lietuvos himnas ir giesmė „Marija, Marija“.

Po mišių šventoriuje, prie kunigo Vytauto Sadausko kapo susirinkę pajūriškiai išklausė praeito laikmečio apžvalgą. Ją perskaitė Pajūrio Sąjūdžio įkūrimo grupės narys Stasys Radavičius. Jis kalbėjo: „Prieš 20 metų kaip šiandien, po šventų Mišių, rinkomės į Nepriklausomybės aikštę mitingui Lietuvos Sąjūdžio įkūrimui. Tai buvo metai, kai visoje Lietu-

nybę, reikia pažymėti, kad tai buvo didis patriotas. Jis turėjo daug sumanymų ir stengėsi juos įgyvendinti. Vienas iš jų – Kryžiaus nešimas iš Pajūrio į Kryžių kalną. Kitas didelis noras buvo pastatyti Pajūryje paminklą: „Žuvusiems Sibire, žuvusiems už Lietuvą 1941.06.14 – 1992.06.14“. Šie žodžiai yra įamžinti paminkle. Kitoje paminklo pusėje iškalti žodžiai: „Dievui ir Tėvynei likome

Paminklas tremtiniam Pajūryje

voje kūrėsi šis judėjimas, buriantis žmones kovai prieš okupaciją, siekiant tautos nepriklausomybės ir laisvės. Šis noras užvaldė mus ir jautėme, kad tik vienybėje slypi mūsų jėga.

Sąjūdžio kūrimo minėtis sklandė daugelyje Pajūrio žmonių. Įsijungti į šį visaliaudinį judėjimą ėmėsi iniciatyvinė Sąjūdžio įkūrimo grupė. Ją sudarė: Ieva Puidokienė (tremtinė), Artūras Digaitis (mokytojas), Birutė Janonienė (mokytoja), Stasys Radavičius (agronomas), Vacys Vaitiekus (ūkininkas), Juozas Raudonius (verslininkas), Vladas Arminas (veterinarijos gydytojas).

Šią mūsų mintį labai palaikė ir skatino tuokart Pajūryje klebonavęs kunigas Vytautas Sadauskas. Padrąsindamas ir skatindamas jungtis į Sąjūdį aiškino, kad tik vienydamiesi, susitelkdami mes iškovosime Lietuvai Nepriklausomybę.

Prisimenant kunigo Vytauto Sadausko asme-

ištikimi. Apgynėme Lietuvą gyvybės kaina.“ Aikštėje matosi septyni didžiuliai akmenys, simbolizuojantys tremties vietas, į kurias buvo tremiami lietuviai patriotai.

Sąjūdis – mūsų kovos pradžia už Lietuvą. Po to sekė Baltijos kelias, pergyvenome Sausio 13 – osios įvykius. Bet nei tankai, nei smogikų šūviai neišgąsdino tautos. Ji kantriai ir didvyriškai atlaikė okupantų spaudimą ir džiaugsmingai sutikome Kovo 11 dieną, kai Lietuvos Seimas iškilmingai paskelbė Lietuvos Nepriklausomybės aktą.

Sąjūdis – tai garantas Lietuvai. Jis turėtų gyvuoti ir šiandien. Nors iškovota nepriklausomybė, bet gyvenimas nėra toks, kokio tikėjomės Sąjūdžio laikais. Tad reikia burtis į kovą prieš tamsiąsias Lietuvos jėgas – mafiją, korupciją, nomenklatūrą. Tokia, manau, turėtų būti šiandieninė Sąjūdžio esmė.“

Stasys Radavičius,
Pajūris

Sąjūdžio pirmas mitingas Šilalėje 1988 m. spalio 8 d.
Prie senųjų kultūros namų (buvusi Pergalės dabar J. Basanavičius g-vė) (Nuotr. Iš K. Jukniaus archyvo)

Sąjūdžio pirmas mitingas Šilalėje 1988 m. spalio 8 d.
(Nuotr. iš K. Jukniaus arch.)

Pirmasis Šilalės Sąjūdžio steigiamasis mitingas prie kultūros namų 1988 m. spalio 8 d.

**I-as Sąjūdžio mitingas 1988 m. spalio 8 d.
Motiejus Martišius, Kazys Saja, Kazys Juknius
(Nuotr. iš K. Jukniaus arch.)**

Sajūdžio pirmas mitingas 1988 m. spalio 8 d.

I-asis Sąjūdžio mitingas 1988 m. spalio 8 d.

Stovi: iš kairės į dešinę

Klemensas Lovčikas, Motiejus Martišius, Kazys Saja, Stefa Statkevičienė, Kazimieras Antanavičius, Jonas Jogminas. (Nuotr. Iš K. Jukniaus archyvo)

**I-as Sajūdžio mitingas Šilalėje 1988 m. spalio 8 d.
Kazys Saja, Stefa Statkevičienė, Kazys Juknius, Kazimieras Antanavičius
(Nuotr. iš K. Jukniaus arch.)**

Pirmasis Sąjūdžio mitingas Šilalėje prie buvusių kultūros namų (Pergalės g. dabar J. Basanavičiaus)
Prie mikrofono Kazimieras Antanavičius. 1988 m. spalio 8 d. Nuotr. A. Ambrozos.

Pirmasis Sąjūdžio mitingas Šilalėje prie buvusių kultūros namų (Pergalės g. dabar J. Basanavičiaus)
Skaito moksleivė, stovi iš kairės į dešinę: Klemensas Lovčikas, Juozas Arcišauskas, Motiejus
Martinkus, Kazys Saja, Rožė Žalkutė, Kazys Juknius, Kazimieras Antanavičius, Jonas Jagminas.
1988 m. spalio 8 d. Nuotr. A. Ambrozos.

Pirmasis Sąjūdžio mitingas Šilalėje prie buvusių kultūros namų (Pergalės g. dabar J. Basanavičiaus)
Prie mikrofono Kazys Saja, stovi: Klemensas Lovčikas, Motiejus Martinkus, Bronė Kasputienė,
Stefa Statkevičienė, Kazys Juknius, Kazimieras Antanavičius, Jonas Jagminas.
1988 m. spalio 8 d. Nuotr. A. Ambrozos.

Sąjūdžio 1-asis mitingas Šilalėje, buvusioje Pergalės g. (dabar J. Basanavičiaus g.), prie senųjų kultūros namų. 1988 m. spalio 8 d.

Iš kairės į dešinę: Motiejus Martišius – mokytojas iš Upynos. Kazys Saja – rašytojas, Kazys Juknius – teisininkas, mitingo organizatorius, Stefa Statkevičienė – mokytoja.

Pirmasis Sąjūdžio mitingas Šilalėje prie buvusių kultūros namų (Pergalės g. dabar J. Basanavičiaus)
Prie mikrofono Jonas Jagminas. 1988 m. spalio 8 d. Nuotr. A. Ambrozos.

Pirmasis Sąjūdžio mitingas Šilalėje prie buvusių kultūros namų (Pergalės g. dabar J. Basanavičiaus)
1988 m. spalio 8 d. Nuotr. A. Ambrozos.

Pirmasis Sąjūdžio mitingas Šilalėje prie buvusių kultūros namų (Pergalės g. dabar J. Basanavičiaus)
Dainuoja moksleiviai. 1988 m. spalio 8 d. Nuotr. A. Ambrozos.

Pirmasis Sąjūdžio mitingas Šilalėje prie buvusių kultūros namų (Pergalės g. dabar J. Basanavičiaus)
1988 m. spalio 8 d. Nuotr. A. Ambrozos.

Pirmasis Sąjūdžio mitingas Šilalėje prie buvusių kultūros namų (Pergalės g. dabar J. Basanavičiaus)
1988 m. spalio 8 d. Nuotr. A. Ambrozos.

Pirmasis Sąjūdžio mitingas Šilalėje prie buvusių kultūros namų (Pergalės g. dabar J. Basanavičiaus)
1988 m. spalio 8 d. Nuotr. A. Ambrozos.

Sajūdžio pirmas mitingas Šilalėje 1988.10.08 (Nuotr. iš K. Jukniaus archyvo)

Sąjūdžio pirmas mitingas Šilalėje 1988 m. spalio 8 d.
Prie senųjų kultūros namų. Bendras vaizdas (Nuotr. Iš K. Jukniaus archyvo)

Pirmasis Sąjūdžio mitingas Šilalėje. Masinė nuotr. (Pergalės g., dabar J. Basanavičiaus).
1988 m. spalio 8 d. Nuotr. A. Ambroza.

Pirmasis Sąjūdžio mitingas Šilalėje prie buvusių kultūros namų (Pergalės g. dabar J. Basanavičiaus)
1988 m. spalio 8 d. Nuotr. A. Ambrozos.

Sajūdžio delegatai susitikime su KP Šilalės r. komiteto atstovais. 1988 m. spalio. (Nuotr. iš K Jukniaus archyvo)

Vėliavos šventinimas Upynos bažnyčioje 1988 m. lapkričio 19 d.

Kunigas Skiparis

Pirmasis Sąjūdžio mitingas Šilalėje. Masinė nuotr. (Pergalės g., dabar J. Basanavičiaus).
1988 m. spalio 8 d. Nuotr. A. Ambroza.

**Vėliavos iškėlimas prie Stepono Dariaus ir Stasio Girėno muziejaus Vytogaloje
1988 m.
(Nuotr. iš K. Jukniaus arch.)**

Vytogaloje, S. Girėno sodyboje iškilmingai pakelta tautinė vėliava.
1988 m. lapkričio 19 d.

Prie mikrofono Arvydas Juozaitis. Mitingas Kvėdarnoje. 1988 m. spalio mėn.

Sajūdžio pirmas mitingas Šilalėje 1988.10.08 (Nuotr. iš K Jukniaus archyvo)

Sajūdžio pirmais mitings 1988 m. spalio 8 d.

Delegatų palydos į Sąjūdžio suvažiavimą Vilniuje 1988 m. spalio 21 d.
K. Lovčikas, K. Balčiūnas, K. Juknius, V. Bernickienė (Macienė), N. Gudauskienė
(Nuotr. Iš K. Jukniaus archyvo)

Šilalės Sąjūdžio delegatų palydėtuvės į I-ąją Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio suvažiavimą
Klemensas Lovčikas, K. Balčiūnas, Motiejus Martišius, Kazys Juknius
(Nuotr. iš K. Jukniaus arch.)

Delegatų palydėtuvės į Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio steigiamąjį suvažiavimą 1988 m. spalio 22 - 23 d.
Klemensas Lovčikas, Kestutis Balčiūnas, Motiejus Martišius, Kazys Juknius, Niiolė Gudauskienė

Sąjūdžio mitingas 1989 m. kovo mėn. Deputatų rinkimai į Aukščiausiąją Tarybą nuo Šilalės raj.
Prie mikrofono Zigmas Vaišvila, šalia Mečys Laurinkus, Mėlynauskas, Kazys Juknius.

Prie mikrofono Petras Vaitiekūnas, stovi: Mečys Laurinkus, Kazys Juknius

Kazys Juknius ir Galadauskas

Kazys Juknius ir Egidijus Bičkauskas

Kazys Juknius ir Egidijus Bičkauskas

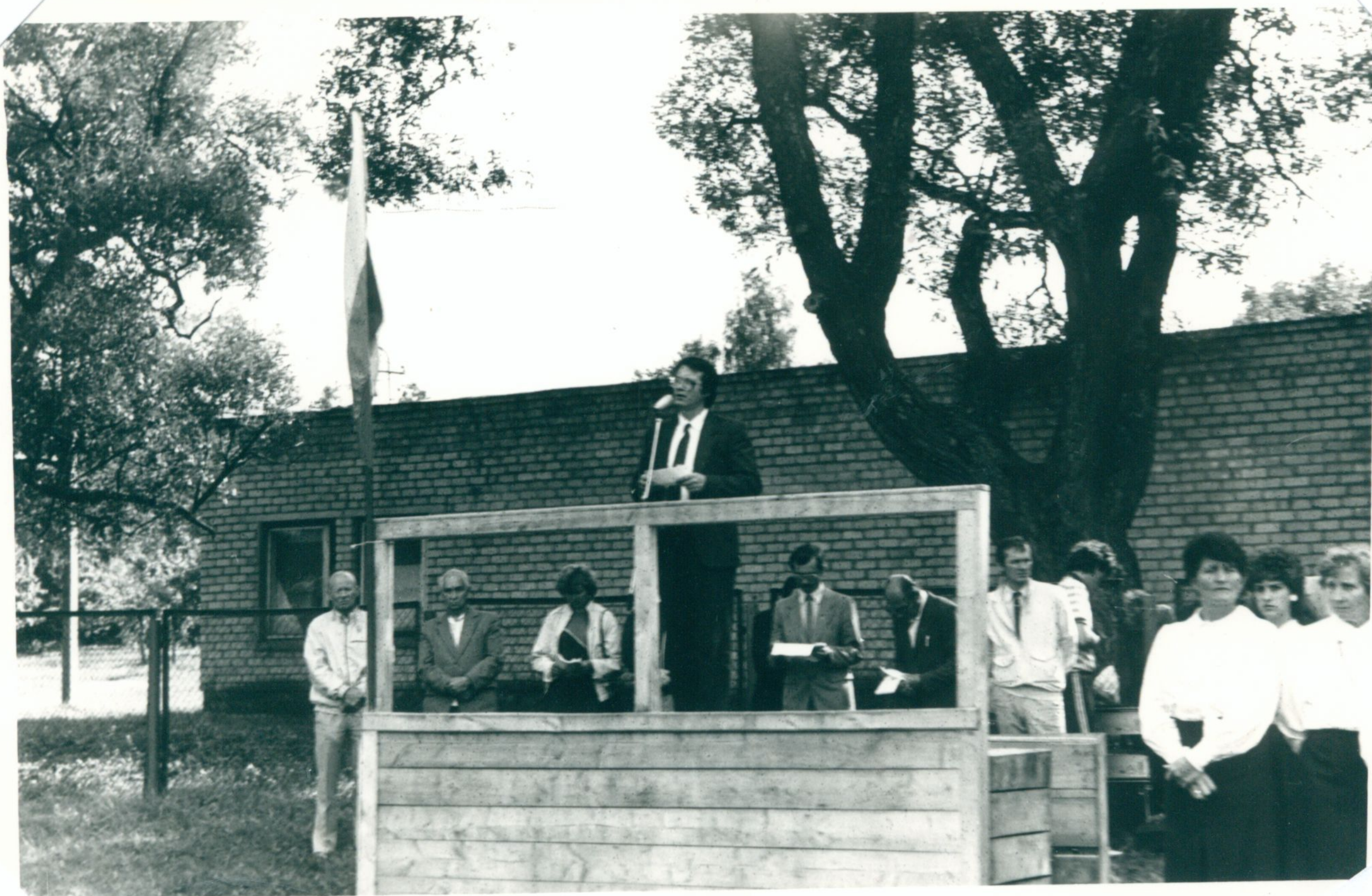
Mitingas Šilalėje 1989 m. kovo 18 d. Kalba Zigmas Vaišvila.

Zigmas Vaišvila, Mečys Laurinkus ir Kazys Juknius

Sajūdžio mitingas 1989 m. rugpjūčio 19 d.

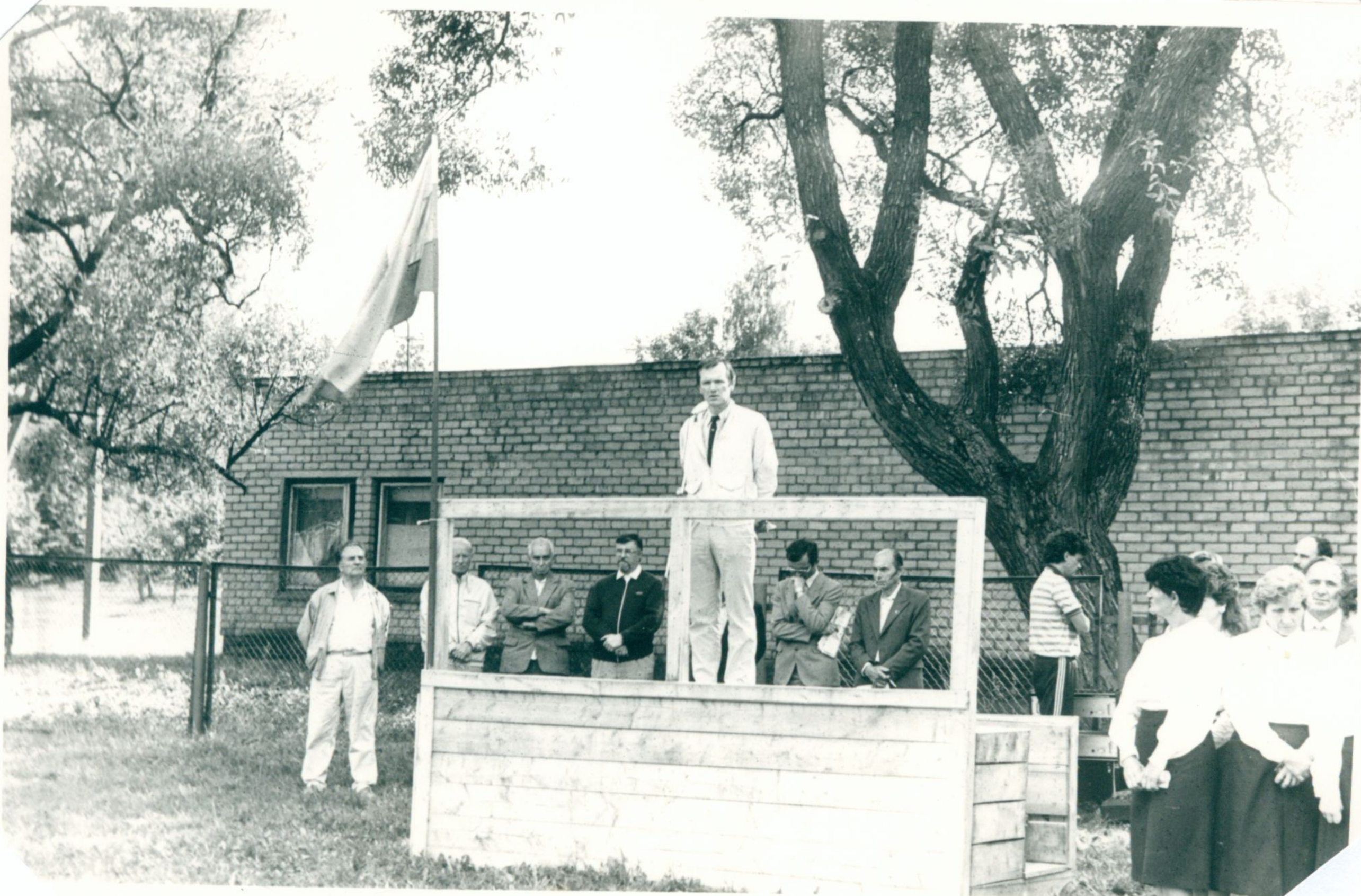
**Sajūdžio mitingas 1989 m. rugpjūčio 19 d.
Kalba Mečys Laurinkus**

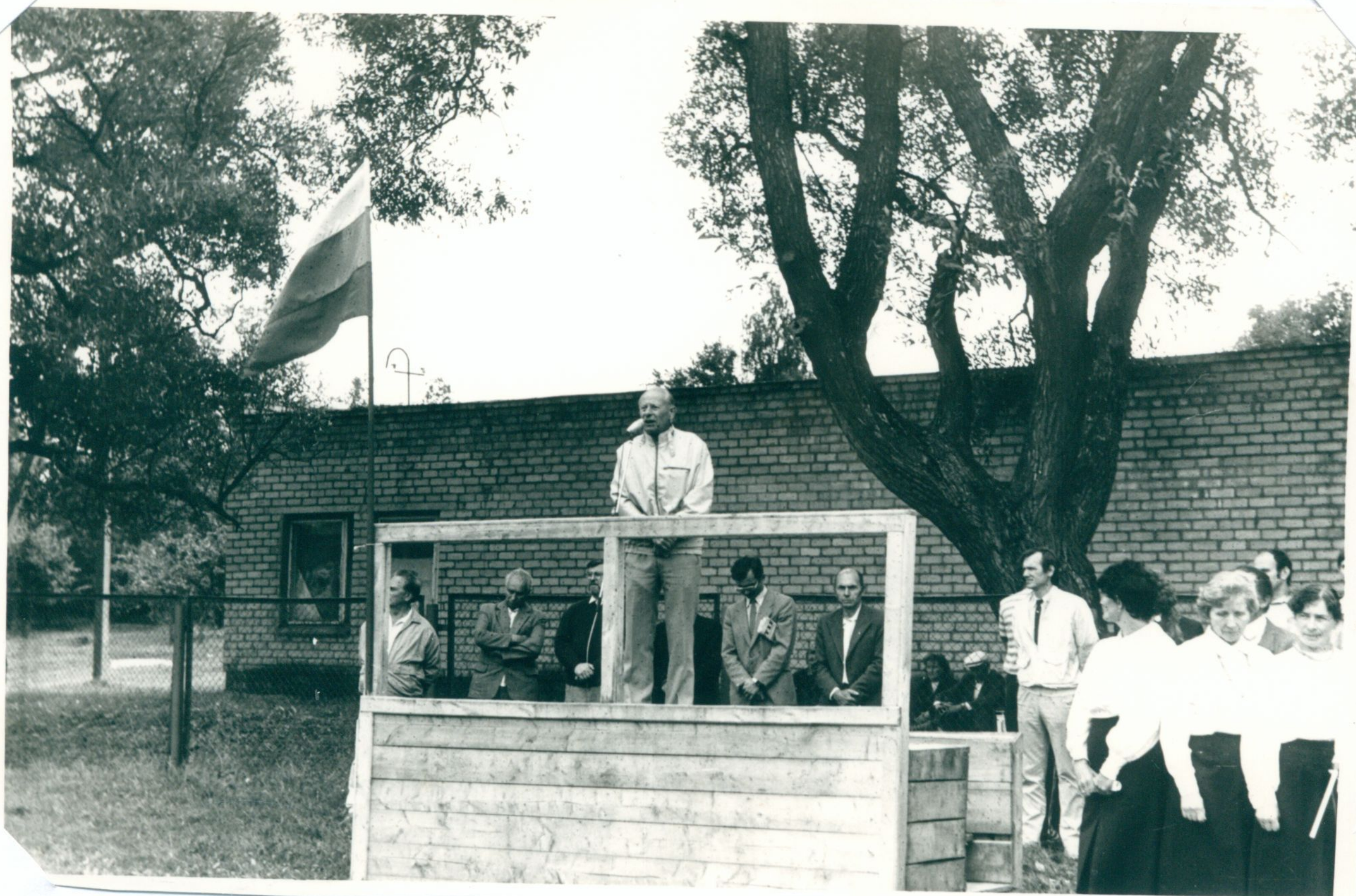
Sajūdžio mitingas 1989 m. rugpjūčio 19 d.

**Sajūdžio mitingas 1989 m. rugpjūčio 19 d.
Kalba Tauragės Sajūdžio lyderis**

**Sąjūdžio mitingas 1989 m. rugpjūčio 19 d.
Kalba istorikas. (Vilnius)**

**Sąjūdžio mitingas 1989 m. rugpjūčio 19 d.
Kalba poetas J. Ardzijauskas.**

Sąjūdžio kūrimasis Šilalės rajone

http://www.grazitumano.lt/wiki/index.php/S%C4%85j%C5%ABd%C5%BEio_k%C5%ABrimasis_%C5%A0ilal%C4%97s_rajone

Mano atėjimą į Sąjūdį suformavo noras siekti teisingumo. Išdirbęs milicijoje 17 metų iš darbo buvau atleistas, nes iš mano gimtinės moteriai milicijos karininkas buvo pavogęs motociklą su priekaba. Šilalės rajono tuometinės milicijos vadovybė dangstė šią vagystę ir vagį milicininką. Šiam motociklo pavogimo fakto nusiėlimui pritarė ir Lietuvos vidaus reikalų ministerijos ministro pavaduotojas. Kadangi aš su tuo nesusitaikiau ir buvau atleistas iš darbo.

Ieškodamas teisybės važiauvau į Vilnių Lietuvos Komunistų Partijos Centro Komitetą, Tarybų Socialistinių Respublikų Sąjungos (TSRS) aukščiausiąją tarybą Maskvoje, Tarybų Sąjungos (TSRS) komunistų partijos centro komitetą, Lietuvos Tarybų Socialistinės Respublikos (LTSR) ir Tarybų Sąjungos vidaus reikalų ministerijas. Kaip vėliau sužinojau Maskvoje buvo planuojama uždaryti mane į psichiatrijos ligoninę. Supratau, kad neteisybė taip giliai šaknis įleidusi jog paprastam žmogui neįmanoma ką nors pakeisti.

Tai buvo laipsniškas ėjimas ir brendimas kovoje su santvarkos suformuota neteisybe. Tuo metu Lietuvoje jau kūrėsi Sąjūdis. Skačiau daug spaudos, domėjausi. Taip atsirado noras kažką daryti, keisti.

Pirmiausia, vienintelis iš Šilalės rajono, dalyvavau ekologiniame protesto žygyje. Rinkomės Kaune. Jau tada jautėsi didžiulis pakilimas. Neries upe, guminiu plaustu, plaukiau iki Kauno. Neries upė buvo pilna baidarių, plaustų, valčių. Daugelis važiavo automobiliais Neries upės kraštu.

Daug patirties gavau dalyvaudamas įvairiuose mitinguose. Taip susiformavo mintis, kad reikia kurti Sąjūdį Šilalėje. Bet norint kažką daryti reikia turėti bendraminčių, draugų. Tokias mintis papasakojau Klemensui Lovčikui iš Upynos. Jis entuziastingai tam pritarė. Visų pirma reikėjo gauti leidimą iš Vykdomojo komiteto rengti mitingui. Organizuojant mitingą neturėjom jokios patirties, bet širdimi jautėm, kad žmonės rinksis. Buvo prasidėjęs didelis pakilimas. Vadovaudamasis tarybiniais įstatymais dėl mitingų rengimo, paruošiau raštą Vykdomojo komiteto pirmininkui Zigmui Puidokui. Pasirašė parengiamosios grupės nariai: Rožė Žulkutė, Stefa Statkevičienė, Kazys Juknius, Motiejus Martišius, Klemensas Lovčikas. Paprašėm, kad vienas iš organizatorių norėtų susitikti su Vykdomojo komiteto pirmininku. Atėjus pas Zigmą Puidoką ten jau buvo KP pirmasis sekretorius Jonas Jagminas, kuris buvo labai sunerimęs. Bet, kadangi valdžia jau priklausė Tarybai, tai aš mėginau partiją ignoruoti, nebederinti, o žengti demokratijos keliu.

Renginyje, apjuosiant Baltijos jūrą, Palangoje, kuriame dalyvavo ir K. Lovčikas su žmona Vaidilute, Motiejus Martišius, buvo galutinai nuspręsta rengti pirmąjį Sąjūdžio mitingą Šilalėje. Pasirinkta data 1988.10.08. Formalumus jau buvau sutvarkęs. Vėliau paaiškėjo, kad ši data sutapo su okupacinės kariuomenės įžengimu į Šilalę 1944.10.08

Vilniuje suderinau, kad atvažiuos Kazys Saja ir Kazimieras Antanavičius. Parengėm skelbimą. Bliūdžius, tuo metu dirbęs Šilalės buitinio gyventojų aptarnavimo kombinate, už užmokestį pagamino stendą su Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio herbu. Būsimas Lietuvos Persitvarkymo Šilalės rajono tarybos sekretorius Aleksas Kažukauskas užsakė vėliavos pasiuvimą, kurią nemokamai pasiuvo Karženiauskienė (dabar vėliava saugoma Šilalės Vlado Statkevičiaus muziejuje) Pirmoji Sąjūdžio aktyvistų susiėjimo vieta buvo mano bute, J. Basanavičiaus g.17-2 (buvusi Pergalės g. 9) Prieš mitingą iš vakaro, kad neatkreipti dėmesį, rinkomės pas V. Statkevičių Valančiaus g. (dabar parapijos namai). Pasitarime dalyvavo ir mokytojas Eugenijus Ivanauskas iš Kvėdarnos. Aptarėm visą mitingo eigą.

Mitingui vieta buvo parinkta prie buvusių kultūros namų. (dabar šioje vietoje pastatytas paminklas – kryžius žuvusiems pasipriešinimo prieš okupantus dalyviams). Susirinko didelis žmonių būrys, kuriuos vienijo didelis entuziazmas, siekimas teisingumo.

Juozas Arcišauskas, per kultūros centro langą, iškėlė vėliavą, pritvirtino Lietuvos persitvarkymo Sąjūdžio stendą su gedimainių stulpais. Inicijatyvinė grupė sustojo ant laiptų, buvo pajungtas mikrofonas. Rinkomės pirmą kartą, bet nerimo nei baimės nejautėm. Kreipiausi į žmones, kad būtų tvarka, susiklausymas.

Susirinko pilna aikštė žmonių su trispalvėmis vėliavomis. Kaip vėliau išaiškėjo saugumiečiai stovėjo su portfeliais ir darė įrašus. Buvo daug klausimų. Minioje buvo daug nomenklatūrininkų, partijos žmonių. Buvo ir Komunistų Partijos pirmasis sekretorius Jonas Jagminas. Pakviestas atsakyti į klausimus liko stovėti šalia mūsų.

Mitingo metu buvo surinkta apie 500-600 rublių, kuriuos aukėjo žmonės Sąjūdžiui remti.

Pasiūliau išrinkti Sąjūdžio grupę. Pradėjus siūlyti žmones iš partijos, supratau, kad Sąjūdis žlugs ir sustabdžiau tolimesnį narių rinkimą.

Į Sąjūdį buvo mėginama infiltruoti KGB žmonių. Reikėjo visą laiką būti budriems.

Buvo mėginama įkurti Sąjūdžio grupes palankias Komunistų Partijai. Tačiau Sąjūdžio taryba buvo priėmusi sprendimą, kad kuriant naujas grupes turi dalyvauti Sąjūdžio tarybos atstovai.

Taip buvo įkurta „Vienybės“ kol. Sąjūdžio grupė, kurios pirmininku išrinktas Lietuvos Komunistų Partijos Šilalės rajono komiteto „Vienybės“ kol. pirminės partinės organizacijos sekretorius Anatolijus Bakanovas, „Nemuno“ kol. sudaryta grupė iš nomenklatūros žmonių. Kadangi buvo pažeistas Sąjūdžio tarybos nutarimas, atsisakėm šias grupes registruoti. Taip jos ir suiro.

Subūrė žmones iš Laukuvos, Bijotų, Kvėdarnos įkūrėm Sąjūdžio grupes ir išrinkom Sąjūdžio tarybą, kuri pradėjo organizuoti darbą. Gavom patalpą buvusiuose Liaudies teismo rūmuose (dabar Evangelikų liuteronų bažnyčia). Tuometinė valdžia pasirūpino kad būtų išdažytos grindys, skyrė vieną kambarį.

Patalpas gražinus bažnyčiai persikėlėm į buvusią komjaunimo organizacijos būstinę Liepos 21-osios g. (dabar Vasario 16-osios g.) Vėliau buveinė buvo Partijos komitete (dabar Darbo Birža). Taip žengėm į priekį.

Vyko rinkimai į TSRS Liaudies Deputatų Tarybą, Aukščiausią Tarybą, Vietinės Tarybas, komisijų formavimas. Per rinkimus senos valdžios šalininkai plėšė plakatus, mes vėl kabinom. Buvo sunkus persivertimas. Buvom grupė žmonių, kurie tą suvokėm, turėjom tikslą, mus palaikė

daugelis žmonių.

Atmintyje išliko Sąjūdžio kūrimas Laukuvoje, Kvėdarnoje. Salės pilnos žmonių. Daugelio nebėra gyvųjų tarpe. O kaip gražiai dainuodavom visi, atrodo, net salės lubos linguodavos nuo skambių dainų, tremtinių ilgesiu savo Tėvynei persunktų dainų.

Kazys Juknius.

Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio Seimo narys ir Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio Šilalės rajono tarybos narys

LPKTS Šilalės skyriaus įkūrimas ir veikla

1989 m. vasario 11 dieną Kvėdarnos sąjūdžio grupės iniciatyva įvyko pirmasis rajono tremtinių, politinių kalinių ir rezistencijos dalyvių suvažiavimas.

Bažnyčia prigužėjo pilnutėlė. Po šv. Mišių dalyviai rinkosi į Kvėdarnos MSV salę. Ji buvo sausakimša. Prie tribūnos juodavo traukinio bėgiai, o prie jų mirgėjo žvakių liepsnelės. Vaizduotė mirštančius žmones, stotelėse išmetamus ir paliekamus žvėrimis.

Susirinkimui pirmininkavo Kvėdarnos sąjūdžio iniciatyvinės grupės narys, buvęs politinis kalinys, Kvėdarnos vaistininkas Kęstutis Balčiūnas. Susirinkimas buvo pradėtas Maironio „Lietuva brangi

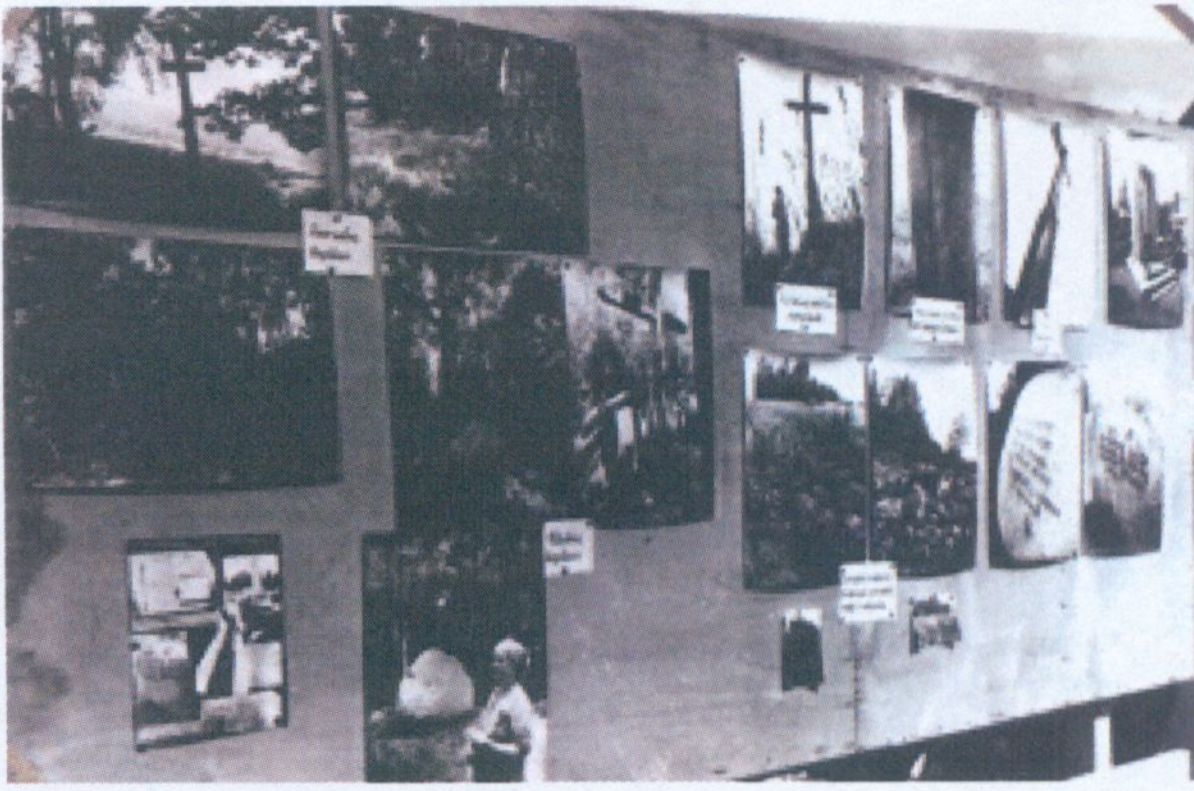
Tremties ir kalėjimų prisiminimais susirinkusieji dalijosi iki vėlyvo vakaro. Skambėjo A. Miškinio eilės, tremtinių dainas dainavo Kvėdarnos vidurinės mokyklos mokinės ir tremtinių choras.

Buvo išrenkama tremtinių klubo taryba: Kęstutis Balčiūnas, Danutė Dirginčienė, Marytė Oželienė, Danutė Maslauskienė, Ieva Puidokienė, Teresė Ūksienė, Valentina Bargailienė, Ada Lukoševičiū. Tą pačią dieną įvyko ir pirmasis tarybos posėdis. Pirmininku vienbalsiai išrinktas Kęstutis Balčiūnas. 1989 m. birželio 11 d. nuo 12 val. 30 min. iki 18 val. Kvėdarnos apylinkės liaudies deputatų tarybos vykdomasis komitetas leido „Tremtinio“ klubui organizuoti mitingą, skirtą 1941 m. birželio 14-ajai paminėti.

Mitingui vadovavo Sąjūdžio Šilalės tarybos narys Kazimieras Juknius. Dalyvavo daug svečių iš įvairių Lietuvos vietovių, taip pat Šilalės rajono politiniai kaliniai, tremtiniai ir eiliniai gyventojai. Apie kvėdarniškių okupacijos metu patirtas kančias bylojo stendas.

Mitingo metu kalbėjo buvę tremtiniai, svečiai. Pasisakė nužudytojo Tomo Joso sūnūs Gabrielius ir Tomas, tremtinė Elena Kuizinienė, klaipėdiškis Dionizas Varkalys, Klaipėdos laikraščio „Mažoji Lietuva“ redakcinės kolegijos narys Arūnas Žiemys. Buvęs politinis kalinys Juozas Ardzijauskas perskaitė pluoštą savo kūrybos eilėraščių.

Tų pačių metų spalio 28 dieną pačiame Kvėdarnos miestelio centre rajono „Tremtinio“ klubo ir jo pirmininko Kęstučio Balčiūno iniciatyva buvo pastatytas ir pašventintas liaudies meistro tauragišk Lietuvą“ byloja, kad jis skirtas žuvusiųjų už Lietuvą tremtyje ir Tėvynėje 1940 – 1953 m. prisiminimas.

Po šv. Mišių iš Kvėdarnos bažnyčios procesija su tautinėmis vėliavomis giedodama giesmes atėjo prie šio paminklo, kur susirinko gausus būrys kvėdarniškių ir žuvusiųjų artimųjų. Pašventinus paminklą, pirmininkas Kęstutis Balčiūnas dėkojo visiems, prisidėjusiems prie paminklo atsiradimo, o ypač liaudies meistriui A. Martinaičiui – buvusiam politiniam kaliniui ir tremtiniui.

Daug dėmesio tarybos nariai skyrė tremties prisiminimų užrašymui ir atmintinų vietų įamžinimui. 1991 m. Šilalės evangelikų kapinių pakraštyje, pušyne, kur ilgą laiką stovėjo pilki nežinomi kauburėliai, Jurgis Juozapaitis ir Povilas Karbauskas iš šlifoto juodojo akmens už žuvusių partizanų artimųjų lėšas pastatė paminklą „Žuvusiems už Lietuvos Laisvę – 1940 – 1957 m.“

Kaltinėnų seniūnijoje, šalia Kepaluškalnio piliakalnio, pastatytas 19 m. aukščio betoninis paminklas – Žemaitijos tremtinių Kalvarijų paskutiniosios stoties Prisikėlimo kryžius, kurį 1990 m. lapkričio 16 d. pašventino Telšių vyskupas Antanas Vaičius. Prie pastatymo darbų daug prisidėjo politinis kalinys Pranas Gedmantas.

1990 m. Laukuvoje pastatytas paminklas – trys ąžuoliniai kryžiai, sujungti grandine – su užrašu „1941 – 1953 m. Laukuvos valsčiaus tremtiniams atminti“. Paminklo statybos organizatorius ir iniciatorius miškininkas Jonas Šedbaras.

J. Steigvilo iš Tenenių kaimo lėšomis Kvėdarnoje, saugumo rūsiuose nukankintųjų laidojimo vietoje, pastatytas ornamentais puoštas metalinis kryžius „Žuvusiems už Tėvynę“. Kryžius pašventintas 1990 m.

Atminimo kryžiai buvo pastatyti Buišių kaime (Kvėdarnos seniūnija), netoli Pajūrio miestelio ir da daug kitur.

Lietuvos politinių kalinių ir tremtinių sąjungos Šilalės skyrius rūpinasi rezistencijos aukų įamžinimu, sunkiai gyvenančiais skyriaus nariais, rūpinasi jų parama iš Genocido aukų remimo fondo, padėjo ir padeda tvarkyti dokumentus tremtinio ar Laisvės kovų dalyvio statusui gauti, dalyvauja tremtiniams organizuojamose renginiuose.

Teresė Ūksienė

Nuotraukos iš LPKTS Šilalės skyriaus archyvo

Puslapis

„Lietuvos kelias“- Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio rinkiminė konferencija
Vilnius, 1990 m. vasaris

ŠLANDIEN - ŠILALĖS ATGIMIMO 5-OSIOS METINĖS

Pirmasis Sajūdžio mitingas prie Šilalės kultūros namų 1988 m. spalio 8 d.

A.AMBROZOS nuotr.

Vaiskiom varsom žėri klevas - džiaugiasi pagavęs ir į savo dar lapuotas šakas įsukęs saulės spindulį, tokį retą rudens svečią. Paskutinis jo pasipuikavimas - diena kita ir liks nuogut nuogutėlis. Pasisups vėjas lapuose ir nutūps kartu su jais po praeivių kojomis. Klevas liūdės tikriausiai, blaškysis lapkrityje, grąžys iš skausmo šakas. Ir nurims, pajutęs savyje naują gyvybę.

Taip ir žmogus. Taip mes kiekvienas - skausmingai blaškomės, praradę, ką turėjome, kas buvo įprasta. Bet atgimstame, pajutę savyje naujo gyvenimo tvinksnį. Laisvės tvinksnį kraujyje. Ir kimbame į darbą su viltimi ir tikėjimu. Neužmuškime tikėjimo. Nenužudykime vilties.

Z.BLIŪDŽIENĖ

Sajūdžio 5 metų jubiliejus. Šilalė. 1993 m.

5 metų Sąjūdžio jubiliejus. Kazys Juknius. Šilalė. 1993 m.

**Sąjūdžio 5 metų jubiliejus.
Iniciatyvinė grupė rengusi pirmąjį Sąjūdžio mitingą
1988 10 08 metais.**

Iš kairės pirmoje eilėje: Kazys Juknius, Stefa Statkevičienė, Rožė Žulkutė, Eugenijus Ivanauskas.

Stovi: Aleksandras Ivanauskas, Klemensas Lovčikas, Juozas Arcišauskas. Nuotraukoje nėra Motiejaus Martišiaus.

Sąjūdžio 5 metų jubiliejus. Šilalė. 1993 m.

Stovi iš kairės į dešinę: Bronislovas Vaičekauskas, Kazys Juknius, Zita Lazdauskienė, (neatpažintas),
Stasys Radavičius.

Pagerbti Persitvarkymo Sąjūdžio aktyvistai Šilalės krašte

Rita KIUPELYTĖ

Spalio 24 d., ketvirtadienį, Šilalės rajono savivaldybės tarybos posėdžių salėje sušauktas iškilmingas 32-asis posėdis, skirtas paminėti Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdžio (LPS) iniciatyvinės grupės įsikūrimo Šilalės rajone 25-metį. Ta proga buvo pagerbti 24 asmenys, prisidėję prie tautinės sąmonės budinimo Šilalės krašte.

LPS iniciatyvinė grupė susibūrė 1988 m. birželio 3 dieną. Ją sudarė 35 šviesuomenės atstovai, pradėję skleisti tautinio atgimimo idėjas, greitai pasklidusias po visus LTSR regionus. Ėmė kurti vietos iniciatyvinės grupės, taip pat ir Šilalėje. O tu pačių metų spalio 8 d. Šilalėje ryžtasi surengti ir pirmąjį Sąjūdžio mitingą. Kazys Juknius, vienas pagrindinių jo iniciatorių, pasakojo tada tik širdimi jautęs, jog mitingas sulauks žmonių dėmesio, kurių sąmonėje tuomet jau vis labiau budo laisvės troškimas. Jo širdis neklydo.

Į minėjimą ketvirtadienį at-

vykęs Šilalės kraštiečių draugijos pirmininkas Virginijus Jocyys atsivežė filmą, kuriame be kitų to laikmečio įvykių buvo galima išvysti ir minėto mitingo fragmentų. Prie buvusių Šilalės kultūros namų tuomet iškelta Lietuvos trispalvė, pakabintas Sąjūdžio stendas. Šalies vėliavos plėvesavo ir daugumos susirinkusiųjų rankose. Tai buvo didelis iššūkis iš TSR gnaužtų dar neišsivadavusiai tautai.

Ko gero, didžiausia LPS judėjimo nauda ir buvo tas tautinės sąvasties, laisvės troškimo žadinimas, drąsos ir ryžto įkvėpimas tautai. Nuo 1988 m. lapkričio LPS užėmė savarankiš-

ką politinę poziciją, vis labiau stengėsi atsiskirti nuo Lietuvos komunistų partijos ir viešai deklaravo savo pagrindinį siekį – nepriklausomos Lietuvos Respublikos atkūrimą.

1989 m. kovo 26 d. rinkimuose į SSRS Liaudies deputatų suvažiavimą Sąjūdžio remti kandidatai iškovojo 36 vietas iš 42. O 1990 m. vasario 24 d. rinkimuose į LTSR Aukščiausiąją Tarybą Sąjūdžio remiami kandi-

datai gavo 101 mandatą iš 141, kurių balsai ir nulėmė 1990 m. kovo 11 d. Nepriklausomybės atstatymo akto priėmimą.

Menant šiuos 25-erių metų senumo įvykius, Savivaldybėje ketvirtadienį iškilmingai sugiedotas Lietuvos himnas. Vėliau tylos minute pagerbti Anapilin jau išėję Sąjūdžio ištakų ir įvykių liudininkai, o tie, kurie istoriją tebeliudija gyvai, apdovanojami nuoširdžiomis padėkomis.

Pagerbti LPS aktyvistų susirinko Savivaldybės vadovai, Tarybos nariai, Savivaldybės įstaigų vadovai, seniūnai, mokinių savivaldos atstovai, Vyriausybės atstovė Tauragės apskrityje Irena Ričkuvienė.

Sukurti iškilmingą atmosferą labai padėjo Šilalės kultūros centro ir Meno mokyklos atstovų pasirodymai.

Autorės nuotr.

Prisiminimais sugrįžta į tautą vienijusį laikmetį

Lietuvos Persitvarkymo Sąjūdis įkurtas 1988 metų birželio 3 dieną. Tuomet Vilniuje, Lietuvos mokslų akademijos salėje, įvyko iniciatyvinės grupės susirinkimas. Šią grupę sudarė 35 žymūs Lietuvos mokslo bei meno žmonės. Sąjūdžio iniciatyvinės grupės tada būrėsi ir visuose Lietuvos miestuose bei miesteliuose. Šilalėje pirmasis mitingas įvyko 1988 m. spalio 8-ąją. O praėjusį ketvirtadienį Sąjūdžio įkūrimo jubiliejus paminėtas, savivaldybėje surengiant iškilmingą tarybos posėdį.

Į savivaldybę pakviestus Sąjūdžio aktyvistus sveikino Vyriausybės atstovė Tauragės apskrityje Irena Ričkuvienė, Šilalės kraštiečių draugijos pirmininkas istorikas Virginijus Jocys, rajono vadovai, Šilalės meno mokyklos mokytojai ir

mokiniai. Buvęs Šilalės Persitvarkymo Sąjūdžio iniciatyvinės grupės pirmininkas Kazys Juknius prisiminė svarbiausius istorinius momentus, atvedusius Lietuvą į Nepriklausomybę.

Mero padėkomis apdovanoti 24 sąjūdiečiai, tarp kurių - K. Juknius, Rozvita Beržinienė, Birutė Janonienė, Grasilda Albina Ežerskienė, Aleksandras Kažukauskas, Algimantas Baublys, Zenonas Levickis, Klemensas Lovčikas, Motiejus Martišius, Jeronimas Oželis, Jonas Surkys, Algirdas Jonas Kaulius, Teresė Ūksienė, Juozas Raudonius, Steponas Varkalys ir kt.

Idėja atgaivinti istorinę atmintį - tikrai sveikintina. Tačiau, atrodo, renginio organizatoriams ir ši sykį koją pakilo paviršutiniškumas. Sąjūdžio įkūrimo jubiliejus galėjo tapti pačia įtaigiausia istorijos pamoka visiems rajono mokiniams (ne tik mokyklų prezidentams), kartai užaugusiai jau Nepriklausomoje valsty-

bėje... Deja, ši galimybė jiems nebuvo suteikta. Ankšta Šilalės savivaldybės posėdžių salė ketvirtadienį buvo sausakimša, nes iškilmingo minėjimo rengėjai nepasirūpino žmonių sukviesti į erdvesnes patalpas. Be to, praėjus ketvirčiui amžiaus nuo Sąjūdžio gimimo, kažkodėl pagerbta tik labai maža dalis tų, kurie prisidėjo prie Nepriklausomos valstybės kūri-

mo. O juk dauguma dalyvavusiųjų šioje veikloje niekur nedingo, nepakeitė savo pažiūrų. Tačiau jie buvo pamiršti... Sąmoningai ar ne - kitas klausimas.

Angelė BARTAŠEVICIENĖ
Algimanto AMBROZOS
nuotr.

Prasmingos sukakties minėjime dalyvavo ir šilališkiai

1988 m. birželio 3 d. Lietuvos mokslų akademijos salėje susirinkę iškiliausi šalies kultūros, meno atstovai įsteigė Lietuvos persitvarkymo sąjūdžio (LPS) iniciatyvinę grupę iš 35 narių, per Lietuvą nuvilnijo tūkstantiniai Sąjūdžio mitingai, vyko daug akcijų ir renginių, skirtų Sąjūdžio idėjoms skleisti, ekologijos, paminklo saugos bei kitoms aktualioms to meto problemoms iškelti, miestuose ir rajonuose steigėsi iniciatyvinės grupės, buvo pradėta leisti Sąjūdžio spauda. 2018-uosius Seimas yra paskelbęs Sąjūdžio metais, o 1988–1990 m. išskyręs kaip ypač svarbų Lietuvos istorijos laikotarpį, kai sovietų okupacinėje sistemoje Sąjūdžio Seimas veikė kaip dalinis, bet teisėtas demokratinis tautos atstovas.

Praėjusį sekmadienį Lietuvoje buvo minimas LPS 30-metis – prisimintos to meto patriotiškos visuomenės keltos ir šiandien vėl tapusios aktualios Lietuvos išlikimo problemos, puoselėtos dvasinio, moralinio bei politinio šalies atgimimo ir valstybės atkūrimo viltys.

Pirmadienį Lietuvos Respublikos Seimo Kovo 11-osios Akto salėje vyko iškilmingas minėjimas, kuriame dalyvavo ir Šilalės rajono atstovai – aktyvūs žmonės, skatinę šilališkius kultūriniam atgimimui, drąsinę siekti nepriklausomos Lietuvos Respublikos atkūrimo. Tiesa, Šilalė Sąjūdžio įkūrimo jubiliejų švęs šiek tiek vėliau – mūsų rajone Sąjūdžio gimtadieniu laikoma 1988 m. spalio 8-oji, kuomet buvo surengtas pirmasis viešas mitingas.

Iškilmingame Sąjūdžio 30-mečio minėjime Seime Šilalės rajonui atstovavo Jonas Surkys, Eugenijus Ivanauskas, Steponas Norbutas, Steponas Varkalys, Jeronimas Oželis, Remigijus Žiauberis, Jonas Šedbaras, Vaclovas Vaitiekus, Antanas Bukauskas, Vanda Apulskienė, Algis Baublys, Rozvita Beržinienė. Delegaciją lydėjo savivaldybės administracijos direktoriaus pavaduotoja Vera Macienė ir tarybos narė Loreta Kalnikaitė.

Sąjūdžio pradininkus sveikino Seimo Pirmininkas Viktoras Pranckietis, sveikinius perdavė Prezidentė Dalia Grybauskaitė, svečiai iš Latvijos ir Estijos, sąjūdininkų vardu kalbėjo pirmasis LPS

pirmininkas Vytautas Landsbergis, „Anties“ lyderis Algirdas Kaušpėdas, filosofas Arvydas Juozaitis ir kt.

„Šilalės artojo“ inform.
A. BAUBLIO nuotr.

Sąjūdžio keliu – į laisvę

Pirmasis Sąjūdžio mitingas Šilalėje įvyko 1988-ųjų spalio 8 d.

Šiomet minime 35-ąsias judėjimo, pakėlusio iš sąstingio visą visuomenę ir paskatinusią ją veikti drąsiau bei ryžtingiau, metines. Prisiminti tų metų dvasią, Sąjūdžio istoriją kviečiame ir šilališkius – buvusius sąjūdiečius, jų artimuosius, visus, kuriems brangi mūsų krašto ir visos šalies istorija.

Šilalės sąjūdžio 35-ųjų metinių paminėjimas vyks spalio 8 d.:

12 val. – Šv. Mišios Šilalės Šv. Pranciškaus Asyžiečio bažnyčioje. Po jų – eisena į Šilalės kultūros centrą, stabtelint pirmojo Sąjūdžio mitingo vietoje;

13.30 val. – Lietuvos Sąjūdžio ir Šilalės skyriaus veiklos istorinė apžvalga (veiks fotografijų paroda). Diskusijoje dalyvaus Kovo 11-osios akto signatarai **Mečys Laurinkus, Egidijus Bičkauskas ir Saulius Pečeliūnas**, filosofas **Arvydas Juozaitis**, Seimo narys **Jonas Gudauskas**. Koncertuos ansamblis „*Kuplė*“, **Renata Gužauskienė**.

Organizatoriai: buvusi Sąjūdžio iniciatyvinė grupė, Šilalės kultūros centras, savivaldybės viešoji biblioteka, Vlodo Statkevičiaus muziejus, savivaldybė.

„Šilalės artojo“ archyvo nuotr.

ATMINTIS

Sąjūdis atgaivino pasididžiavimą ir išlaisvino dvasią

Šiemet Lietuvos persitvarkymo sąjūdis, o taip pat ir Šilalės iniciatyvinė grupė mini 35-metį. Būtent 1988-ųjų spalio 8 d. Šilalėje pirmą kartą viešai suplazdėjo Lietuvos laisvės simbolis – Trispalvė, o žvabigą rudens dieną į mitingą prie buvusių kultūros namų susirinkusi didžiulė minia šilališkių kone keturias valandas klausėsi laisvo žodžio.

Toki pat vėjuotą ir lietingą praėjusį sekmadienį buvę sąjūdiečiai, jų šeimų nariai, pilietiški gyventojai susirinko prisiminti šią istorinę sukaktį, apžvelgti nueitą kelią į laisvę ir palinkėti vieni kitiems bei dabartinei valdžiai, kad Sąjūdžio uždegta liepsna neužgestų.

Šilalės Sąjūdžio 35-osios metinės pradėtos šv. Mišiomis šv. Pranciškaus Asyžiečio bažnyčioje.

ninkės. Istorinius įvykius priminė ir Šilalės viešosios bibliotekos parengta fotografijų, kuriose užfiksuotos Lietuvos Sąjūdžio ir Šilalės skyriaus veiklos akimirkos, paroda.

Silta, jauki ir nuoširdžių prisiminimų persmelkta popietė, anot buvusių sąjūdiečių, atgaivino ne tik svarbius įvykius, kuriuos teko patirti, bet ir smagias istorijas. Ir nors daug kas užsimiršo, išsityrynė iš atmin-

Po pamaldų trumpam stabtelėjus pirmojo mitingo vietoje ir uždegus žvakeles atminimui tų, kurių jau nebėra, renginys pratęstas Šilalės kultūros centre. Su Šilalės krašto žmonėmis istorijomis bei prisiminimais, nukėlusiais daugiau nei tris dešimtmečius atgal, dalijosi Kovo 11-osios akto signatarai Mečys Laurinkus ir Saulius Pečiūnas, filosofas Arvydas Juozaitis, buvusio Šilalės Sąjūdžio iniciatyvinės grupės pirmininko Kazio Jukniaus sūnus Gražvydas, iniciatyvinės grupės sekretorė Rozvita Beržinienė. Su prasmingu jubiliejumi sveikino ir Seimo narys Jonas Guadauskas, Šilalės vicemerė Jolanta Skrodenienė, per muziką ir dainas savo palinkėjimais dalijosi atlikėja Renata Gužauskienė bei ansamblio „Kuplė“ daini-

ties, bet liko emocija, jausmas, pasididžiavimas, jog tada, prieš 35-erius metus, užteko drąsos pradėti atkurti Lietuvos valstybę ir pasinaudoti M. Gorbačiovo „perestroikos“ pravertais į laisvę vartais.

„Būtent Sąjūdis išlaisvino visuomenės dvasią, o tada atsirado ir drąsos kurti. Bet kad ta dvasia išliktų ir toliau, reikia mokytis demokratijos. O jos per vieną dieną neišmokstama. Bet kuo labiau dauguma sugeba įvertinti mažumos intencijas, tuo daugiau yra demokratijos. Tai nėra lengva, tačiau vis tiek reikia nultipti nuo pjedestalo ir pamėginti susitarti – tik bendradarbiavimas ugdo tarpusavio pasitikėjimą. Lietuva buvo kuriama ne pagal vadovėlius, reikėjo viską daryti patiems. Todėl norėčiau palinkė-

ti visiems išlikti pilietiškiems ir mylėti ne valdžią, o valstybę“, – linkėjo šilališkiams S. Pečiūnas.

Sėkti Sąjūdžio pirmųjų pėdomis, nebijoti, nesilankstyti ir nepataikauti, o jaunajai politikų kartai dar ir „pasikartoti“ istorijos pamokas bei nuolat prisiminti, kad tik sąjūdiečių ryžtas ir atsakomybė atvedė į laisvę, kurios vaisiais ir jie dosniai naudojasi, linkėjo ir G. Juknius, pasidalinęs tėvo užrašytais prisiminimais iš to laiko.

Pasak filosofo A. Juozaičio, į Sąjūdį mus vedė ir 1987-ųjų mitingas Vilniuje, prie A. Mickevičiaus paminklo, ir 1988 m. birželio 17 d. estų Liaudies fronto organizuota sueiga, ir kiti įvykiai, tapę pavyzdžiu.

„Visa tai buvo mūsų inteligentiško žygio į laisvę pradžia. Rei-

kėjo mokytis kompromisų savųjų tarpe, ir mokėmės. Kad tik vienos kultūros lopšio žmonės netaptų vienas kitam priešais. Ideologija keisis, tauta turi išlikti; kalba ir dainos mus vienija, vadinasi, valstybei yra pagrindas. 1988-ųjų Lietuva kilo iš protingos drąsos, o ne iš niekingų išskaičiavimų. Todėl reikia nepamiršti pirmųjų atgimimo žingsnių, antraip mūsų nebeliks“, – sakė A. Juozaitis, buvęs tarp pirmųjų, kūrusių Sąjūdį bei garsinusių ir mūsų šalies laisvės siekį.

Angelė BARTAŠEVIČIENĖ
Algimanto AMBROZOS nuotr.

Daugiau nuotraukų –
www.silalesartojas.lt

SPAUDOS,
RADIO IR
TELEVIZIJOS
REMIŲ
FONDAS